

Gastroenteroloji ve Hepatoloji Nikâh Yeniledi

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

Bu ülke bize ölmüşlerimizin emanetidir. Bu ülke bize değil, biz bu ülkeye her şeyimizi borçluyuz. Bazı denizlere göre ise bu ülke onlara borçlu, onlar ki aynaya bakmaktan korkan maddiyatın esiri olmuş ve kişiliğini yitirmiş olanlardır. Bu ülke bizi değil, biz bu ülkeyi sevmeye mecburuz. Sevmek hiçbir şey beklemeksizin vermek demektir. Bu ülkeden bir şeyler koparmak peşinde olmak ise nankörlükten de öte hainliktir. Herkes adam gibi bu ülkeye borcunu ödemeye mecburdur.

Bir ülkeyi sevmeyeni o ülkede barındırmazlar. “Love it or leave it”. Sevmenin ne demek olduğunu bilmeyenler seviyorum diye, ya içine yaparlar ya da canına okurlar. Bu ülkeyi gerçekten sevenler olsaydı bu hale mi düşerdi? “Milli Eğitim”de evrim ile devrim gerçekleştirilmelidir. Ne çekiyorsak cehaletten çekiyoruz. Temel sorunumuz “Herkes Eğitim”dir. Eğitilmekten kaçanlar da yakalanarak eğitilmelidir. Eğitimsiz toplumlarda insanoğlunun kurguladığı hiçbir rejim uzun süre ayakta duramaz. Artık bu toplum eğitime baş kaldırmamalıdır yoksa tarihi felaket tekrar yaşanacaktır. Ölülerimiz dirilip hesap soracaktır.

Üniversitelerimiz özgürleşmeden ülkemiz insanının özgürleşmesi mümkün değildir. Üniversitelere ve bilim insanlarına

saygı, sevgi duyulmayan bir ülkenin adam olması kesinlikle mümkün değildir. Devlet üniversitelerine saygı gösterdiği oranda güçlüdür ve saygındır. Bugün ne üniversitemiz ne de insanımız dini, sosyal, siyasi, cinsel, ekonomik alanlarda düşüncelerini açıkça ortaya koyamamaktadır. Bu ülkede üniversitemiz bile hem kendi hem de ülke sorunlarının dile getirmekten acizdir. Toplumda yaşanan tüm sapkınlıkların, çarpıklıkların temelinde yatan eğitimsizlik ve cehaletin yanı sıra tam özgürleşememektir. Dini ve sosyal baskılar nedeniyle kimse bildiği gerçeği ifade edememektedir, bu da fikren ve ruhen çökmeye yol açmaktadır. Sonuçta çaresiz ve bıkkın toplum depresyona girmektedir.

Toplumun ruhsal çöküntülerden kurtulabilmesi için özgürleşerek her şeyi konuşup tartışabilmesi gerekir. Özgürleşmede ilk adım özgür eğitime geçerek yapılabilir. Özgür eğitimde öncü özgür üniversite olmalıdır. Özgürleşme sürecinde insan önce kendini, sonra da doğayı anlamaya çalışarak sürekli değişimini ve gelişimini sağlamalıdır. Aksi takdirde hayvanlardan hiç bir farkı olmaz. Bu ülkenin özgür bir üniversitenin yaratacağı aydınlığa ivedilikle ihtiyacı vardır. Bu nedenle univer-

Bizim görevimiz görene de görmeyene de yol göstermek ve yol haritasını eline vermektir. (Prof. Dr. Ali ÖZDEN)

“Coming together is a beginning, Keeping together is progress, Working together is success.” Henry Ford

sitelerimiz kendine dönüp önce kendini değerlendirmelidir. Sorunlar saptanarak çözüm yolları aranmalıdır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre yol haritası çizilmelidir. Araştırma yapmadan üretilen bilgi laftır. Bu ülkenin lafa değil gerçek bilgiye ihtiyacı vardır.

Ülkemizde çok sayıda üniversite açılması haklı olarak birçok eleştiriye neden olsa da ben açılmasından yanayım. Geleceği düzenleyecek ana kurumlar üniversite olacağına göre onlara çok ihtiyacımız var demektir. Ortaya çıkan olumsuzlukları ve uyumsuzlukları gidermek için çareler üretilerek üniversitelerimiz çağcıl hale getirilebilirler. Devlet kurduğu üniversiteleri kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kullanacak olursa, üniversiteler yönetimlerin ve halkın kuklası olur ona da üniversite denmez. Mevcut üniversiteleri gerçek üniversite haline getirmek için üniversiteler çaba göstermelidir. Üniversitelere yeterli ekonomik kaynağın yanı sıra donanımlı bilim adamları için ile kadro sağlanmalıdır.

Üniversitemiz bilgi üretim merkezleri yani beyin fabrikaları olarak insanlığın olmazsa olmazıdır. İnsanlık üniversiteler sayesinde karanlık çağı aşabildi. Bilim ve teknoloji sayesinde insanlık bu günleri yaşamaktadır. Haklı olarak da kiliselerin müzeye dönüştürülmesini istemektedir. Üniversitedeki akademik yaşamın kalitesini yükseltmek ve insanlığa katkı sağlayacak hale getirmek için akademisyenlerin bilimsel değerlendirme ile yenilenmesi zorunludur. Üniversiteler sabit kadrolarla mektepleşmekte ve tutucu bir karakter kazanmaktadır. Akademisyenlerin bilgi ve beceri yönünden sürekli değerlendirmesi ile çağdaş çizgi yakalanabilir. Üniversitelerin damarlarında dolaşan kan araştırmadır.

Araştırma yapılmayan yerin üniversite olması imkânsızdır. Üniversitelerde çalışan akademisyenler araştırma nedir, neden yapılır, nasıl yapılır bilmeleri gerekir. Ayrıca kişilikleri de araştırmaya uygun olmalıdır. Bu nedenle -imkânlar ölçüsünde- bilim adamlarının PhD ve “Master of science” derecelerine sahip olmaları için ortam yaratılmalıdır.

Üniversiteler, üniversiter karakterlerini muhafaza etmek için sürekli bir çalışma içinde olmalıdır. Üniversiteleri yü-

celtecek olanlar bilimi özümsemiş akademik yaşama sevdalı üst düzeyde dolanımlı bilim insanlarıdır. Üniversitelerin en baş düşmanı donanımsız, üniversiter karakter ile uyumlu olmayan akademisyenlerdir. Bu tip akademisyenlerin yanlış bir yerde bulunduklarını kavrayıp daha fazla zarar vermeden üniversiteyi terk etmeleri gerekir. Üniversiteler akademisyenlerin bir elinin yağda bir elinin balda olduğu yerler değildir.

Üniversitelerin en önemli sorunlarından biri de çağa uyum meselesidir. Bir gözü ilk çağda, bir gözü orta çağda olan üniversiteler kimliklerini yitirerek yozlaşacaktır. Devlet üniversitelerinin -gelişmekte olan ülkelerde- tutucu yapıları nedeniyle yeniliklere kapısını kapatabildiği bilinmektedir. Fakat özel veya vakıf üniversitelerden akademik karakteri üniversiter yaşama uygun olanları ilerici, yenilikçi yapıları nedeniyle kapılarını iyiye ve güzele açarak yıldızlaşmaktadır. Bu çağcıl çizgiyi yakalamaya çalışan üniversiteler programlarında yaptıkları değişikliklerle konu ve alan uzmanı yetiştirme yolunda önemli konumlara gelmişlerdir. Bu nedenle de gelecekte bu kurumlar tercih edilecek ve saygı görecektir.

YÖK’ün mevcut yapısı ve devletin üniversite anlayışı nedeniyle üniversitemiz bu ülkede üniversite olmaktan çıkmıştır. Süratle 21. yüzyıla ayak uydurabilecek akademik yaşam için üniversiteler yeniden yapılanmaya mecburdur. Artık bizim ülkemizde de üniversiteler yabancı bilim adamlarına çalışma izni verilmelidir. Yabancı öğretim üyesi oranı %10’u aşmamalıdır. Üniversitemiz üniversiter bir anlayışa ve yapılanmaya sahip olmalıdır. Ülkedeki temel sorun eğitimidir. Eğitim yetersiz olunca aydınlanma da yetersiz oluyor ve karanlığı yıkamıyoruz.

Akademik kimlik sahibi kişiler akademik düşünmek zorundadır. Akademisyen kendini değil insanı ve onun geleceğini düşünmek durumundadır. Bu sorumlulukları üstlenemeyecek olanların üniversiter yaşam dışında kalması uygun olur.

Üniversitemiz bilgi üreterek teknolojiyi kollamalı, eğitim vermeli araştırma yap-

malıdır. Üniversiteler kendini değerlendirip yenilerken ülkede olup biteni de bilimsel olarak değerlendirmesi gerekir. Devamlı bir yarış içinde olması gereken üniversitelerin kendilerini süratle yenilemeleri gerekmektedir. Aksi takdirde sahaya çıkmaları imkânsız olur ve tribünlerde yerlerini alırlar.

Şimdi gelelim esas konumuza: 21. yüzyıla ayak uydurabilmek için Gastroenteroloji ne gibi önlemler almalı ve neler yapmalıdır? Batı dünyasında üniversitelerde bilim dalları yeni yılda eğitimde ne değişiklikler yapılacaktır onu görüştürler. Kurumlar yıllık yol haritalarını yaparak kaza yapmamaya çalışmaktadırlar. Bizde ise geleceğe yönelik plan-program yapılmadığından göz kararı işler yürütülmeye çalışır.

Kâinatta ve dünyamızda büyük bir değişim yaşanmaktadır. İnsanoğlunun bunu kavrayıp aklı ile kendini geliştirmesi ve değiştirmesi gerekmektedir. Bizim gibi gelişme yolunda tökezleyip duran ülke insanları değişime ve gelişime ayak uydurmakta zorlanmaktadırlar. Gelişmekte olan ülkelerde insanlar mevcut koşullara ayak uydurmakta zorlanırsa geçmişe dönmek ister, yani geri vites geriye. Mevcut koşullar insanların çıkarlarına hizmet ediyorsa o zamanda mevcut durumun devam etmesini ister yani tutucu (muhafazakâr) olurlar. Mevcut koşullardan memnun değil daha iyi yaşam istiyorsa “Devlet üniversitelerinin tutucu yapısı devam ettiğinden ilerici atılımları özel üniversitelerden beklemeliyiz” ona da ilerici diyoruz. Üniversiteler ve bilim dünyası karakterleri gereği ilerici bir kimliğe sahiptirler. Çünkü daha güzeli, daha iyiyi elde etmeye ve bilinmeyen anlamaya şartlanmışlardır. Üniversiteler devamlı değişim ve gelişim içinde olmazlar ise geleceği kurgulamaları mümkün değildir.

Bu çalışmamda ülkemizde Akademik Gastroenteroloji’nin yaşadığı sıkıntıları geliş bir açıdan ele almak istiyorum. Çünkü akademisyenler, dernek yöneticileri, siyasetçiler bu yazıyı okuyarak kendilerini bir şeyler yapmak zorunda hissedeceklerdir. Benim görevim insanlarımızın derin uykuya dalarak horlamalarına fırsat vermemektir. Günümüzde bilimde öncülük yapan batı ülkelerinde akademik gastroenterolojinin görevi eğitim, eğitim, eğitim, hasta bakımı, araştırma, araştırma, ARAŞTIRMADIR.

Üniversiteler bu görevi yerine getirebilecek fiziki alt yapıya, ekonomik güce ve özellikle de donanımlı bilim adamı gücüne sahip değilse mevcut durumunu toplumla paylaşmalıdır. Çünkü üniversiteler toplumun umut kaynağıdır.

1) Gastroenterolojide yaşam “full-time” olmalıdır. Öğretim üyelerinin maksimum %25’i sabit devamlı kadroda yer almalı, %75’i yenilenebilir kadroda olmalıdır. Sabit ya da yenilenebilir kadroda mutlaka 1 veya 2 “PhD” bilim adamı olmalıdır. Akademik kadroda yer alan öğretim üyeleri eğitimin yanı sıra, zamanlarının %50’sini hastalara ayırmalıdır. Zamanlarının geri kalan kısmını ise mutlaka araştırmaya ayırmalıdır.

Araştırmacı alt yapısı olmayan öğretim üyelerinin kontratları yenilenmemelidir. Klinisyen öğretim üyelerinden bazıları klinik araştırma yaparken diğerleri de endoskopi ve temel bilimlerde araştırma yapmalıdır.

2) 21.yüzyılda üst düzey bir gastroenteroloji kliniğinde yeterli donanımı olan yabancı öğretim üyeleri için de kadro bulunmalıdır.

3) Eğitimde program esastır. Uygulanabilir bir program her yıl için yeniden hazırlanmalıdır. Bu program sayesinde yabancı ülkeden bilgi ve görgüsünü arttırmak için ya da eğitim için gelecek hekim sayısı da artacaktır.

4) Gastroenterolojideki hızlı gelişim hem kliniğin hem de endoskopi dâhil tüm laboratuvarların yenilenmesi ve güncelleştirilmesi için önemli miktarda para gerektirdiğinden kliniğin elde ettiği gelirlerin kliniğe geri dönmesi için mücadele edilmelidir.

5) Akademik ortamdaki gastroenteroloji klinikleri ilaç firmaları ve endüstri firmaları ile yapacağı araştırmaların gelirlerini araştırma kaynağı olarak kullanmalıdır. Türkiye ne Amerika ne de Avrupa’dır. Türkiye gerçek araştırma ile mutlaka tanıştırılmalıdır. Araştırma nedir, nasıl yapılır, niçin yapılır artık öğrenilmelidir.

6) Gastroenteroloji klinikleri kaynak yaratarak araştırmada kullanacağı ara eleman sayısını arttırmalıdır. Bu konuda pratisyen hekim, hemşire, biyoistatistikçi ve tıbbi sekreterler için kadro temin edilmelidir.

7) Araştırma yapmak zorunluluğu nedeniyle üniversite - tıp fakültesi gastroenteroloji kliniklerinde epidemiyolog ve biyo-istatistikçi kadroları da olmalıdır. Şovenist yaklaşımlar orta çağda kalmıştır. Bilim yuvalarının kapısı donanımı yeterli olan herkese açıktır. Sağlıklı düşünce sistemine sahip olmayan insanlar hep kötü örnekleri göstererek tıp fakültelerinde tıp dışı insanların bilim adamı olarak çalışmalarına fırsat vermemişlerdir. Bunda dekan ve rektörlerin yaptırım güçlerinin yetersizliği de rol oynamıştır.

- 8) Akademik gastroenteroloji klinikleri, eğitimcilerin de eğitimini hedefleyen uygulamalı ya da uygulamaz üst düzey kurslar hazırlamalıdır. Bir veya iki sömestr devam eden, güncel konuları ele alan, temel bilimler ağırlıklı kurslar düzenlenmelidir. Özellikle araştırma dizaynı-biyostatistik, epidemiyoloji konularında sürekli eğitim programları olmalıdır. Araştırma sunumu ve uygulama sunumu ağırlıklı toplantılar programda yer almalıdır. Bu aktivasyonlardan elde edilecek gelirler kliniğin acil ihtiyaçları ve araştırma için kullanılmalıdır. Bu aktivasyonları organize edebilecek bilgi ve beceriye sahip bilim adamlarına klinikte kalmaları için imkân yaratılmalıdır. Eğiticiyi eğitebilecek hocanın araştırma yapılan, yeni teknolojilerin uygulandığı ortamda yetişebileceği unutulmamalıdır.
- 9) Gastroenteroloji kliniklerinde seminer saati, mecmua saati, araştırma saati, programda yer almalı ve bu aktivasyonlar mutlaka resmi çalışma saati dışında sabah erken veya öğlen yemeği arasında, ya da saat 18.00'den sonra yapılmalıdır. Hasta sunumu için yapılan bilimsel danışma konseyi çalışma saatinde yapılabilir. Bu faaliyetler en olumsuz şartlarda bile mutlaka yapılmalıdır.
- 10) Bir sonraki yıl için hazırlanacak çalışma programı bilimsel ve yarışmacı bir karakterde olmalıdır.

- 11) Akademik gastroenteroloji klinikleri mutlaka bir yolunu bularak tıp fakültesi öğrencilerinin de klinik çalışmalarda yer almasına zemin hazırlamalıdır.
- 12) Genç hekim adaylarının ve kadınların gastroenterolog olmalarına zemin hazırlamak için çalışmalar yapılmalı, onlara araştırma gruplarında yer verilmelidir.
- 13) Gastroenteroloji eğitimi sürecinde asistan mutlaka yayına dönüşebilir bir araştırma yapmalıdır. Bu araştırmaya zemin gastroenteroloji kliniği hazırlamak durumundadır.
- 14) Gastroenteroloji kliniklerinin endoskopi ünitesinde bilgi ve becerisi üst düzeyde olan endoskopistleri de eğitebilecek dolanımına sahip bir akademisyenin sorumlu olarak bulunması gerekir. Oranın çalışma düzenini, o sağlamalıdır. Endoskopi ünitesinde klinik araştırmaya katkı yanı sıra yeni tekniklerin geliştirilmesi ve uygulanması için de ortam sağlanmalıdır.

Neden Gastroenteroloji Yan Dallarını Veriyor?

Tıpta tanı koymada en işe yarar yaklaşım klinik beceri, yani ustalıktır. Bu da iyi anemnez almak ve mükemmel bir fizik muayene ile mümkündür. Bu yaklaşımda hastaların %80'ninde tanı konabilmektedir (Hampton 1975, Kirch ve Schafi 1996). Endoskopi, klinik gastrointestinal semptomların değerlendirilmesi veya klinik tanıyı doğrulamak için ya da doğru olmadığını ortaya koymak için yapılmaktadır. Endoskopik muayene yeterli eğitim almamış, yeterli tecrübesi olmayan hekimler tarafından yapılırsa morbidite, mortalite ve gereksiz para kaybına neden olmaktadır. Endoskopi eğitimine gelişmiş batı ülkelerinde bile gerekli önem verilmediğinden birçok üzücü sıkıntı yaşanmıştır. Bu nedenle son yıllarda dünya genelinde gastroenteroloji eğitime ve bu eğitim süresince endoskopi eğitimine çok önem verilmektedir.

1960'lı yıllardan sonra gastroenteroloji süratle gelişmiştir. Gastroenteroloji 1980'li yılların sonuna doğru iç hastalıklarının yan dalı iken son yıllardaki çok hızlı gelişme gastroenterolojiyi öyle büyüttü ve kompleks hale getirdi ki gastroenteroloji kendi yan dallarını vermek zorunda kaldı. Böylece genel gastroenteroloji ve gastroenteroloji alt uzmanlıkları (hepatoloji, motilite, girişimsel endoskopi, IBD) ortaya çıkmıştır.

1961'de Basil Hirschowitz gastroduodenoskopi'nin ilk tanımını yayınlaması ile endoskopi mucizevi bir şekilde günde-

me gelmiştir (Endoscopic examination of the stomach and duodenal cap with the fiberscope Lancet 1961;1:1074-78). Başlangıç yıllarında iç hastalıklarından sonraki 1-2 yıllık bir eğitim ile gastroenterolog olunmaktaydı. Zaman içinde bu sürenin yeterli olmadığı ortaya çıkınca gastroenteroloji eğitiminin nasıl olması gerektiği masaya yatırılmıştır. Bugün tüm dünyada standart bir eğitim mevcut değildir. Fakat bu konuda standardizasyon için yoğun şekilde çalışılmaktadır. Birçok ülkede iç hastalıkları uzmanlık eğitiminden sonra 1-2 yıllık gastroenteroloji eğitimi yeterli kabul edilirken son yıllardaki gastroenterolojideki hızlı gelişim nedeniyle gastroenteroloji eğitim süresini dört yıla çıkaran ülkeler vardır. Bilim ve teknolojideki gelişimi durdurmak mümkün değil, akıllı olup ayak uydurmak gerekir.

Gastroenteroloji eğitiminden önceki ana-temel (common trunk) iç hastalıklar eğitiminin 2-3 yıl olmasının (yoğun bakım, acil tıp, kardiyoloji, onkoloji) yeterli olduğu, bunun üzerine de 4 yıl gastroenteroloji eğitiminin yapılmasının uygun olduğu genel olarak kabul görmektedir. Böyle bir eğitim sonrası adayın hem iç hastalıkları hem de gastroenteroloji board'una başvurabileceği öngörülmektedir.

Bazı Ülkelerde Gastroenteroloji Eğitim Süreleri

Ülke	İç Hastalıkları Eğitimi (Yıl)	Gastroenteroloji Eğitimi (Yıl)
Avusturya	6	2
Kanada	4	2
İngiltere	2,5	2,5
Finlandiya	3	3
İran	4	2
İtalya	1	3
Hollanda	2	4
Romanya	2	3
Güney Afrika	4	2

Türkiye'de gastroenterolojinin kurulduğu yıllarda (1959) kliniğimiz, anabilim dalı gibi yetkilere sahipti. gastroenteroloji asistanları iki yıl iç hastalıklarında rotasyonda kalır sonra 4 yıl gastroenteroloji eğitimi alınırdı. Bu süreçte hem iç hastalıkları hem de gastroenteroloji uzmanlık imtihanlarına girilmekteydi. Sonraki yıllarda gastroenteroloji eğitimi iç hastalıklarından (4 yıl) sonra iki yıl olarak düzenlendi. Sonra iç hastalıkları 5 yıla çıktı sonra tekrar 4 yıla indi. Nihayet; gastroenteroloji şimdi 4 yıllık iç hastalıkları eğitiminden sonra 3 yıldır.

Bu mevcut durum bir zamanlar çok uygun bulunurken son gelişmeler nedeniyle bugün ben de uygun bulmamaktayım. Gastroenteroloji Anabilim Dalı olmalıdır.

Amerika Birleşik Devletlerini ayakta tutan eğitim ve araştırmadır. Gastroenteroloji eğitimi konusunda 5 yılda bir değerlendirme çalışması zorunlu olarak yapılmaktadır. 2008 yılında Dr. Lawrence Friedman başkanlığında gastroenteroloji ve hepatolojinin ana gönüllü kuruluşları bir araya gelerek eğitim konusunda gerekli kararları alarak önermelerde bulunmuşlardır.

AASLD (American Association for the Study Liver Disease), ACG (American College of Gastroenterology), AGA (American Gastroenterological Association), ASGE (American Society for Gastrointestinal Endoscopy) gibi gönüllü kuruluşların yanı sıra bu çalışmaya ABIM (American Board of Internal Medicine) ve ACGME (Accreditation Council for Graduate Medical Education) de katkıda bulunmuştur. Bu çalışmalardan çıkan öneriler kabaca şunlardır;

- 1) Hepatoloji ve gastroenteroloji eğitimi birbirinden ayrılmaz. Gastroenteroloji ve uzmanlığı sindirim sistemi, karaciğer, safra yolları, pankreas sistemi hastalıkları ile ilgilendir. Gastroenterolog diploması da hem gastroenterolojiyi hem de hepatolojiyi içermektedir, gastroenteroloji ve hepatoloji birbirinden ayrılmaz.

- 2) Gastroenteroloji eğitimi 3 yıl olmalıdır.
- 3) Transplant hepatoloğu olmak için bir yıl daha transplant hepatolojisi merkezinde çalışılmalıdır. Sonuçta 4 yıl tıp fakültesi artı 3 yıl iç hastalıkları artı 3 yıl gastroenteroloji artı bir yıl transplant hepatolojisi toplam 11 yıllık bir eğitim. Buna alternatif olarak diğer önerme ise; 3 yıllık gastroenteroloji eğitiminin son bir yılı hepatoloji eğitimi, ya da bir yıl gastroenteroloji eğitimi takiben 2 yıl transplant hepatolojisi eğitimi olarak ta önerilmektedir. Her durumda gastroenteroloji eğitimi kısa veya uzun süre olmazsa olmazdır, bu nedenle gastroenterolojinin hepatolojiyle olan nikâhı yenilenmiştir. Bu yaklaşım hem bilimsel gelişme hem de hastalar için çok olumludur.
- 4) 18 aylık gastroenteroloji eğitimi takiben 18 ay ileri hepatoloji ve transplant hepatolojisi önermesi de çok fazla kabul görmektedir. Böyle bir programı bitirenler hem gastroenteroloji hem de hepatoloji, transplant hepatolojisi board imtihanlarına girebilme imkânlarını yakalayacaktır.

Günümüzde genel yaklaşım ve bizim içinde en uygun görüneni 2 yıl iç hastalıklarını takiben 4 yıl gastroenteroloji eğitimi ile gastroenterolog / hepatolog olmaktır. 4 yıllık gastroenteroloji eğitiminin 4. yılında aday hepatoloji, onkoloji, motilite (nörogastroenteroloji), inflamatuvar bağırsak hastalıkları, girişimsel endoskopi alanlarından birinde ileri eğitim alarak "Subspecialisation" yan dal uzmanı olabilir. Gastroenterolojide yaşanan hızlı gelişme nedeniyle yakın gelecekte yeni yan dalların da gündeme geleceğinden kimsenin şüphesi olmasın.

Temel gastroenteroloji eğitimi sürecinde; özofagus - gastroduodenoskopi, varis tedavisi, özofagus dilatasyonu, kolonoskopi, polipektomi, perkütan endoskopik gastrotomi-PEG, karaciğer biyopsisi, parasentez gibi işlemler öğretilir. ERCP,

sfinkterotomi, stent koyma, taş çıkarma gibi işlemler girişimsel endoskopi alanında uzmanlaşacak adaylara öğretilmelidir.

Türkiye'de ne yapılmalıdır sorusuna mevcut bilgiler ışığında yanıt vermek çok zor değildir. Dünya gastroenteroloji derneğinin önerisi doğrultusunda 2-3 yıllık iç hastalıkları eğitiminden sonra 4 yıllık gastroenteroloji eğitimi içeren bir programı ülkemiz için kabul etmek ve bunun gerçekleşmesi için gerekeni biran önce yapmak gerekmektedir. 4 yıllık eğitimin son yılında bizde de gastroenterolojinin yan dallarından birinde (hepatoloji, motilite, girişimsel endoskopi, İBD, onkoloji vs.) uzmanlaşma fırsatı verilmesi yerinde olur. Bu değişimin başarılı olması için eğitim kurumlarının alt yapılarının iyileştirilmesi yanı sıra eğitici öğretim üyesi kadroları da yeterli hale getirilmelidir. Hepatolojiye giden yol gastroenterolojiden geçiyor. İç hastalıkları ve intaniye uzmanlığı kendi alanına dönmelidir.

Eğitim kurumlarının artık yeterlilik açısından gönüllü bir kuruluş tarafından denetlenmesi zamanı gelmiştir.

Uzmanlık derneğimiz "TGD" süratle gastroenterolojinin ana bilim dalı olması için gereken çalışmaları başlatmalıdır. Bu ana bilim dalı 2 veya 3 artı 4 yıllık olmalıdır. Bu konuda başarılı olunursa gastroenterolojinin yandalları da oluşmuş olacaktır. Bu yaklaşım hem bilimsel gelişmeye hem de hastaların yararına olacaktır. Evet, bizde bilimsel ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmak zorundayız. Direnmenin mantığı yoktur, direnerek bu ülkeye ve insanımıza zarar vermeye ise hiç kimsenin hakkı yoktur. İlaç firmalarının da bu yazıyı okuyarak, bindikleri dalı kesmemeleri gerekir.

"Uyanmakta gecikirsek yine bizi uyutacaklar". Türk Gastroenteroloji Derneği'nin Disiplin ve Etik kurullar yanı sıra Eğitim, Değerlendirme, Board, Araştırma vs kurullarını da oluşturarak Gastroenteroloji Enstitüsü için ilk adımı atması gerekir.

Saygılarımla

KAYNAKLAR

1. Özden A. Türkiye'de Gastroenterolojinin Doğuşu 2009 TGV yayın.
2. Wang CT, Fleischer ED, Kaufman NP et al. The best of times and the worst of times. Sustaining the feature of academic gastroenteroloji in the Unites States. Gastroenterology 2008;134:597-616.
3. Report of the multisociety task force on GI training. Gastrointestinal Endoscopy 2009;75:823-7.
4. Wells WC, Inglis S, Barton R. Trainees in gastroenterology views on teaching in clinical gastroenterology and endoscopy. Medical Teacher 2009;31:138-44.
5. Commet From Editor; Gastroenterology fellowship training in the 21st century. Gastroenterology 2008;135:1448-9.
6. Comment From Editor. The gastroenterology fellowship match-the first two years. Gastroenterology 2008;135:344-6.

7. Comment From Editor. Response to the institute of medicines recommendations on resident duty hours: The medical residency program and GI fellowship viewpoints. *Gastroenterology* 2009;136:1145-8.
8. Maggiori L, Brouquet A, Zeitoun JD, Roupert M, Lefevre JH. A venir de La chirurgie viscerale en France. Sondage sur 929 étudiants et resultants des choix des futurs internes apres l'examen classant national 2008. *Journal de Chirurgie* 2009;146:168-74.
9. Raman M, Shaffer E, Lockyear J. Gastroenterology fellowship training. Approaches to curriculum assesment and evaluation. *Can J Gastroenterol* 2008;22:6; 559-64.
10. Haycock AV, Patel JH Tekkis PP, Thomas Gibson S. Evaluating changes in gastrointestinal endoscopy training over 5 years; closing the audit loop. *European Journal of Gastroenterology -Hepatology*. 2010;22:368-73.
11. Talley NJ. Evolution of training in gastroenterology and hepatology, working together is the solution. *The American Journal of Gastroenterology* 2009;104:11-2.
12. Tellemann H, Burger TF, Mulder CS. Evolution of gastroenterology training. *World J Gastroenterol* 2009;15:1793-8.
13. Bacon Bruce R. Comment from the editor; Training in hepatology: where are we now? *Gastroenterology* 2009;137:1557-8.
14. Friedman SL, MC Cullough A, Gores G. Gastroenterology and hepatology: An evolving marriage, not an imminent divorce. *Am J Gastroenterol* 2009;104:10-1.

ÜNİVERSİTELERİN YÜKSELİŞİ

Salernolu Roger'in 'Chirurgia'sının 13. yüzyıl Fransızca tercümesinden elyazması bir sayfa, yaralar için uygulanan tedavilerin resimli örneklerini gösteriyor. Salerno Okulu'nun bütün Avrupa'da büyük etkisi vardı. British Library, Londra